

Hábmera suohkan
Hamarøy kommune

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel Hábmera suohkan - Hamarøy kommune 2021-2031

Innhold

1 Innledning	3
1.1 Hva er et planprogram?	4
1.2 Kommuneplan	4
1.2.1 Samfunnsdel	4
1.2.2 Arealstrategier og arealplanlegging	5
1.2.3 Økonomiplan og kommuneplanens handlingsdel	5
1.3 Føringer for planarbeidet	6
2 Planprogram	7
2.1 Planprogram – en plan for planprosessen	7
2.2 Visjon, strategier og tiltak	8
2.2.1 Visjon	8
2.2.2 Strategier	8
2.2.4 Tiltak	9
2.3 Tema som skal belyses	9
2.4 Arealstrategi	12
2.5 Utredningsbehov	12
2.4.1 Eksisterende utredninger	12
2.4.2 Mulig behov for nye utredninger:	12
3 Framdrift, medvirkning og organisering	13

Foto på forsiden: Svetlana Gracheva

19. november 2021

Utarbeidet av Eivin Winsvold, Arealplanlegger, Hamarøy kommune

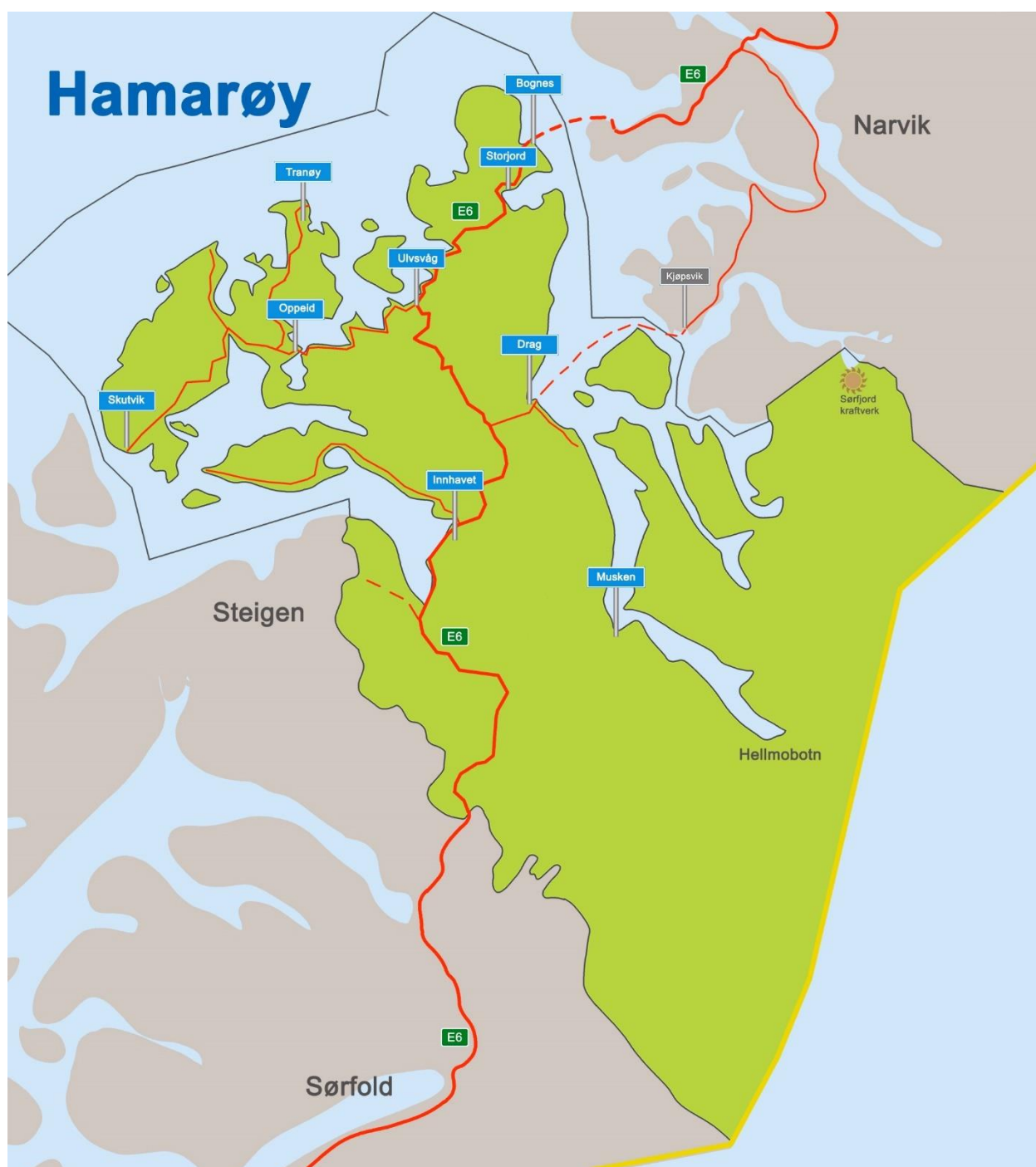
Figur nedenfor: FNs bærekraftsmål på samisk. Kilde: Sametinget.

1 Innledning

Hamarøy kommune og vestre del av Tysfjord ble fra 1.1.2020 slått sammen til én kommune. Den nye kommunen har to offisielle navn: Hamarøy (norsk) og Hábmer (lulesamisk). Fordi Hamarøy er en ny kommune foreligger det ikke vedtatte planer som gjelder hele kommunen.

Tidligere vedtatte planer for Tysfjord vest og «gamle» Hamarøy, vedtatt før sammenslåingen, er gjeldende fram til nytt planverk for den nye kommunen er utarbeidet og vedtatt.

1.1 Hva er et planprogram?

I henhold til plan- og bygningslovens § 4-1 skal det fastsettes et planprogram før oppstart av arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Dette er hjemlet i plan- og bygningslovens § 4-1, som lyder slik:

For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.

Dersom berørte regionale og statlige myndigheter på grunnlag av forslag til planprogram vurderer at planen kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn, skal dette framgå av uttalelsen til forslaget til planprogram.

Dersom planen får vesentlige miljøvirkninger i en annen stat, skal planmyndigheten sende forslag til program for planarbeidet til berørte myndigheter i denne staten til uttalelse.

1.2 Kommuneplan

Kommuneplanen er det viktigste styringsdokumentet i kommunen. Den skal brukes strategisk, og gi rammer for virksomhetens planer og tiltak. Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplanen med årsbudsjett kobler oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel til den økonomiske planleggingen. Fra kommuneplanen springer det ut kommunedelplaner (tematiske/samfunns- eller arealdelplaner) for spesifikke områder eller fag. Gjennom tematiske planer (fag/temaplaner) utvikles strategier og tiltak som grunnlag for prioritering i handlings- og økonomiplan.

1.2.1 Samfunnsdel

Ifølge Plan- og bygningslovens § 11-2 skal kommuneplanens samfunnsdel ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen. Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private. Hamarøy som forvaltningskommune

må i planarbeidet forholde seg til de lover som gjelder for kommuner i forvaltningsområde for samisk

språk.

Fram til ny samfunnsdel er vedtatt i den nye kommunen, gjelder kommuneplanens samfunnsdel for gamle Hamarøy, vedtatt 2014, og samfunnsdelen for gamle Tysfjord, vedtatt 2012.

1.2.2 Arealstrategier og arealplanlegging

Samfunnsdelen forventes å omfatte arealstrategier. Arealstrategiene skal bidra til både økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft, og samtidig etterstrebe samsvar med statlige retningslinjer og fylkesplanens mål for arealforvaltningen. Tema som forventes å påvirke utviklingen av arealstrategiene er beskrevet nærmere i 2.3.

Ifølge Plan- og bygningslovens § 11-2 skal kommunen ha en arealplan for hele kommunen som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk.

Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Kommuneplanens arealdel skal omfatte plankart, bestemmelser og planbeskrivelse hvor det framgår hvordan nasjonale mål og retningslinjer, og overordnede planer for arealbruk, er ivaretatt. Plankartet skal i nødvendig utstrekning vise hovedformål og hensynssoner for bruk og vern av arealer.

Kommunen kan etter vurdering av eget behov detaljere kommuneplanens arealdel for hele eller deler av kommunens område med nærmere angitte underformål for arealbruk, hensynssoner og bestemmelser.

Fram til ny arealdel er vedtatt i den nye kommunen, gjelder kommuneplanens arealdel for gamle Tysfjord (vedtatt 2015) og gamle Hamarøy (vedtatt 2009). I utgangspunktet gjelder planen for Tysfjord i tidligere Tysfjord kommune, mens planen for Hamarøy gjelder for tidligere Hamarøy kommune. Arealplanene er digitalisert og tilgjengeliggjort via innsynsløsningen www.kommunekart.com.

1.2.3 Økonomiplan og kommuneplanens handlingsdel

Kommuneplanen skal ifølge Plan- og bygningslovens § 11 ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen kan etter kommunelovens § 14-2 inngå i eller utgjøre handlingsdelen.

I tidligere Tysfjord og Hamarøy kommuner var det praksis å slå sammen handlingsdelen til kommuneplanen sammen med økonomiplanen, og dette grepet er videreført i den nye kommunen.

Gamle Hamarøy kommune ble innmeldt i register for betinget godkjenning og kontroll (ROBEK) 05.09.11. Tysfjord kommune ble innmeldt i register for betinget godkjenning og kontroll (ROBEK) 18.03.14. Den nye kommunen ble innmeldt i ROBEK fra dag 1, 1.1.2020, og er dermed underlagt statlig kontroll med årsbudsjettet, låneopptak og langsiktige leieavtaler. Kommuner og fylkeskommuner i ROBEK skal fastsette en tiltaksplan som sikrer at økonomien bringes i balanse.

1.3 Føringer for planarbeidet

Utover eksisterende kommuneplaner vil følgende føringer bli viktig for planprosessen:

Plan- og bygningsloven: Den viktigste føringen for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er Plan- og bygningsloven. I kapittel 11 i Plan- og bygningsloven gis det føringer og krav til utarbeidelse av kommuneplanens samfunnsdel. I kapittel 4-1 omtales planprogram, som det er krav til å utarbeide ifm. kommuneplanens samfunnsdel.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023: For å fremme en bærekraftig utvikling skal Regjeringen hvert fjerde år utarbeide et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Dette skal følges opp i den kommunale planleggingen.

FNs bærekraftsmål: Ifølge «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging» skal FNs bærekraftsmål ligge til grunn for all planlegging. Med utgangspunkt i disse forventningene vil Hamarøy kommune bruke den kommende prosessen med samfunnsdelen til å klarlegge nærmere hvilke av bærekraftsmålene som er viktigst for kommunen, og som følgelig bør få størst fokus i planarbeidet.

Regional planstrategi for Nordland: Fylkeskommunene skal hvert fjerde år lage en overordna strategi for utvikling i regionen, også kalt planstrategi. Dette er en lovpålagt oppgave. Regional planstrategi ble vedtatt 16. juni 2021.

Hamarøy kommunes planstrategi 2020-24: Vedtatt 16. desember 2020 (sak 137/20).

Figur: FNs 17 bærekraftsmål.

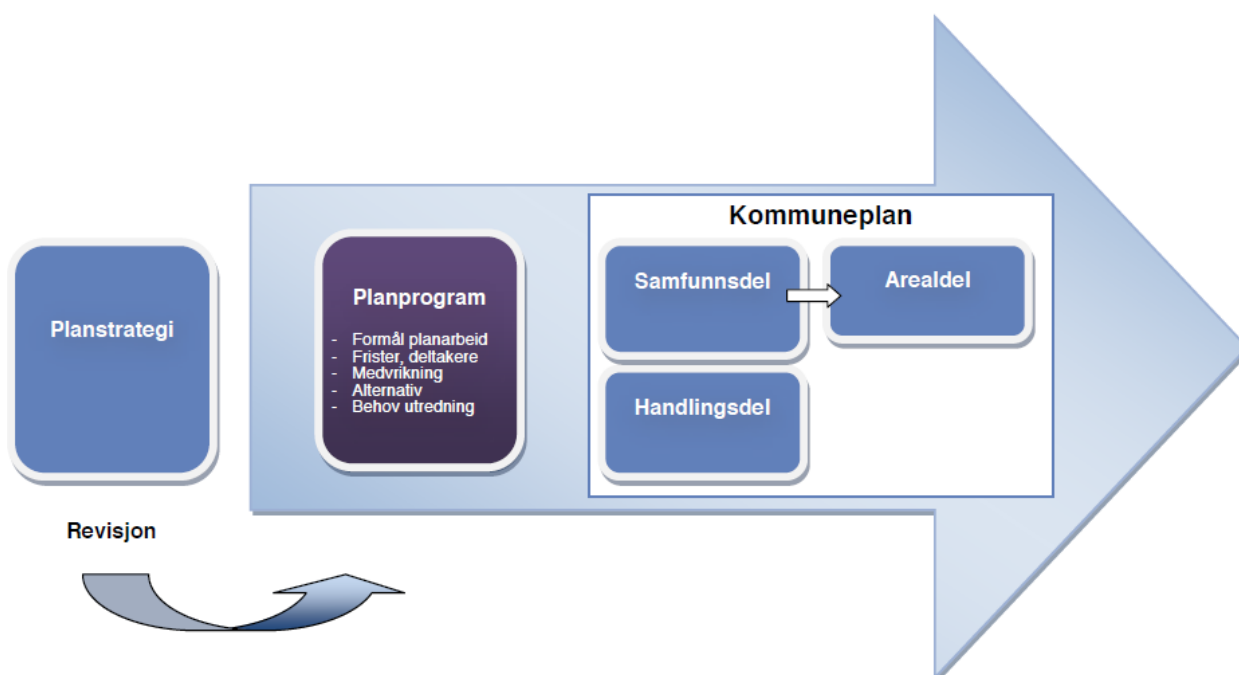
Samtidig er det viktig at kommunen ivaretar ansvaret sitt for de grunnleggende målene, fordi dette er helt nødvendige forutsetninger for at resten av målene skal kunne nås (og også for menneskelig eksistens). Figuren over illustrerer hvordan bærekraftsmålene henger sammen, og viser at opprettholdelse av økosystemtjenestene er grunnleggende i denne sammenhengen.

2 Planprogram

2.1 Planprogram – en plan for planprosessen

Hamarøy kommune vedtok Planstrategi for 2020-24 i kommunestyremøte 16. desember 2020 (sak 137/20). Planstrategien *kan* ifølge lovverket inneholde et planprogram for kommuneplanens samfunnsdel. For Hamarøys del var det imidlertid viktig at planstrategien ble vedtatt så raskt som mulig, da plan- og bygningslovens § 10-1 krever at planstrategien skal være vedtatt innen ett år fra kommunestyrets konstituering.

Utarbeiding av planprogram innebærer å lage en «plan for planleggingen», både for innhold og prosess. På denne måten sikres det en god forankring for kommuneplanarbeidet, og en logisk sammenheng mellom planstrategien og den etterfølgende kommuneplanprosessen, slik som vist i figuren nedenfor. Figuren viser planprogrammets plassering i prosessen.

Kilde: Regjeringens veileder for kommuneplanprosessen (T-1492).

Kommuneplanen skal ta utgangspunkt i det planbehov som er pekt på i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Formålet med planlegging etter plan- og bygningsloven er å sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.

Samfunnsdel skal være den planen der de folkevalgte fastsetter mål, strategier og retningslinjer som Hamarøy kommune skal styres etter. Så angis rammebetingelsene gjennom økonomiplan og årsbudsjett, og gjennom tertialrapporter og årsmeldinger kan kommunestyret følge opp at mål og rammebetingelser blir fulgt opp. Kommuneplanens samfunnsdel er dermed å anse som et bærende element i kommunens styringssystem.

2.2 Visjon, strategier og tiltak

2.2.1 Visjon

I arbeidet med samfunnsdelen bør det jobbes fram en visjon for Hamarøy kommune. Hva denne visjonen skal gå ut på er det for tidlig å peke på i planprogrammet. Det er viktig at visjonen favner om Hamarøy som tokulturell kommune. Hamarøy kommunes visjon var *Æventyrlandet*, mens Tysfjords visjon var *To kulturer – en felles framtid*. Fellesnemnda for kommunesammenslåingen utviklet slagordet *Vi e' her / Mij lip dáppe*, samt slagordet *Vi e her – sammen og stolte*.

2.2.2 Strategier

Kommuneplanens samfunnsdel bør peke ut et lite antall strategier som kan bygge opp om kommunens visjon. Det bør fortrinnsvis velges ut tre strategier, eller hovedsatsningsområder. I tidligere Hamarøy kommunes samfunnsplan var det tre hovedsatsningsområder: Næringsliv, bolyst og folkehelse. Sentrale problemstillinger i strategiarbeidet:

- Kommunesammenslåingen 1.1.2020 mellom gamle Hamarøy og vestsiden av Tysfjord kommune innebar en stor omveltning for både kommuneadministrasjon og innbyggere. Prosessen med ny kommuneplan er en god mulighet til å bringe de ulike delene av den nye kommunen sammen.
- Det er viktig at strategiene favner om Hamarøy som tokulturell kommune: To kulturer, ett folk - lulesamisk og norsk språk.
- Det er tilsvarende viktig å belyse mulighetene i de ulike bygdene
- i kommunen. Målet må være at de utfyller hverandre og fungerer godt i samspill – ikke at de kniver mot hverandre.

Sentrale problemstillinger i tidligere planarbeid er fortsatt aktuelle:

- Bolyst – hindre fraflytting
- Folkehelse – kommunen scorer dårlig på mange folkehelseindikatorer
- Næringslivet må utvikles videre. Det går godt i deler av og mindre godt i andre deler av kommunen
- Unge kvinner ønskes – arbeidsplasser for både menn og kvinner

Kartlegge verdiene – hva er vi allerede gode på og må jobbe for å beholde:

- Kultur
- Idrett
- Frivillighet
- Friluftsliv
- Næringsliv
- Kollektivtransport; Buss-, ferge- og hurtigbåtruter
- Offentlig tilbud: Skole og barnehage, sykehjem, omsorgsboliger

Samfunnsdelen skal bidra til en mer planmessig styring av kommunens virksomhet og utvikling. Behovet for planer og planlegging kommer til å øke i framtiden.

2.2.4 Tiltak

Hver strategi bør følges av et lite knippe tiltak. Hvilke tiltak som er aktuelle avhenger av hvilke strategier som velges.

2.3 Tema som skal belyses

Kommuneplanens samfunnsdel skal være overordnet plan for sektorenes planer og all virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og gjennom medvirkning med andre offentlige organer og private aktører. En viktig del av prosessen er å velge temaer som skal belyses i planarbeidet. Det er viktig at det ikke pekes på for mange temaer, slik at det blir en smørbrødtype framfor en reell prioritering. Tema som løftes inn:

Miljø:

- Klimatilpasning
- Reduksjon av klimagassutslipp, alle sektorer og deler av samfunnet
- Naturmangfold, og bevare urørt natur
- Oversikt over verneområder – handlingsplan for oppfølging
- Kulturlandskap, jordvern og landbruksarealer.

Oppvekst:

- Avklaring av framtidig struktur for skole og barnehager
- Tilpasset opplæring/tidlig innsats, økt gjennomføring av videregående utdanning.
- Opprettholde et godt lokalt VGS tilbud gjennom Knut Hamsun VGS.
- Kompetanse innenfor både helse/omsorg og oppvekst
- Kvalitet i opplæring og fritidstilbudene, samt folkehelsearbeid i alle sektorer.

Helse og omsorg:

- Leve hele livet
- Hjemmetjenesten og institusjonsbaserte tjenester
- Demensomsorg
- Miljøtjeneste ut ifra varierte bruker-behov
- Rusomsorg

Næring:

- Organisering og finansiering
- Strategi for utvikling av industri, tjenester, sjømat, landbruk, skogbruk, reindrift og besøksnæringene, samt det grønne skiftet.
- Sosiale, kulturelle og miljømessige dimensjoner av landbruk, reindrift og sjømat.

Boligpolitikk

- Sosial dimensjon
- Boligmarked
- Stedsutvikling og attraktivitet
- Næringsutvikling
- Konsekvenser for transport, tjenester, miljø mv.

Universell utforming:

- Alle skal delta – ingen skal utelates
- Gjennomgående perspektiv

Samfunnssikkerhet og beredskap:

- Tar utgangspunkt i Fylkes-ROS og kommunens ROS
- Belyse hovedrisiki
- Klimatilpasning i et framtidsperspektiv
- Beskrive konsekvenser i stort
- Gjennomgående perspektiv

Folkehelse:

- Belyse hovedrisiki
- Beskrive konsekvenser i stort
- Gjennomgående perspektiv

Samisk språk, kultur og samfunnsliv

- Språk, identitet, kultur og næring
- Sannhets- og forsoningskommisjonen – rapport og oppfølging
- Konsultasjoner

Samferdsel

- Kollektivtilbudet
- Trafikksikkerhet

Levekår

Kultur, idrett og friluftsliv

Bolyst og bilyst

Stedsutvikling – hvordan skape attraktive tettsteder

Likestilling og diskriminering

Samarbeid mellom tettsteder i kommunen

Kulturmiljøer og -minner

Kommunal infrastruktur

Kommunens organisasjon

Digitaliseringsstrategi for tjenestene

Interkommunalt samarbeid

Diverse utviklinger

- Nord-Norgebanen (Nasjonal transportplan)
- Nye E6 traseer
- Kraftnæringen (produksjon, nett osv)

De tre bunnlinjene til FNs bærekraftsmål illustrerer at vi i Hábmera suohkan - Hamarøy kommune må planlegge for både økonomiske, sosiale og miljømessige gevinster av planleggingen.

2.4 Arealstrategi

Arealstrategiene skal understøtte kommunens øvrige strategier i samfunnsdelen, og sikre at hovedmålene i planen kan nås. Statlige og regionale myndigheters forventninger, retningslinjer og rammer legges til grunn. Kunnskapsgrunnlaget skal forsterkes med oversikter over eksisterende arealbruk. Aktuelle tema:

- Stedsutvikling: Utvikle attraktive tettsteder
- Tomtereserver og ledig næringsareal for industri, handel og tjenester.
- Naturfarer som skred, rasfare, flom, stormflo og radon.
- Vannforsyning i et langsiktig perspektiv.
- Jordvern, jordbruk, skogbruk, reindrift og bufe.
- Klimatilpasning og utbygging ved bekker og vassdrag,
- Myrs, skog og landskapstyper som binder store mengder klimagasser.
- Naturmangfold.
- Kulturmiljøer og kulturminner.
- Differensiert strandsone (KU) og transportgrensesnitt sjø-land
- Fornybar energi; vannkraft, småkraft, vind og sol
- Mineralnæringens muligheter og andre hensyn
- Redusere behovet for dispensasjoner
- Arealnøytralitet: Gjenbruke og fortette utbygde arealer før man bygger ut nye.

2.5 Utredningsbehov

For å forutsi behov og omfang på kommunale tjenesteområder, er det behov for noe utredningsarbeid. I størst mulig grad skal samfunnsdelen baseres på eksisterende utredninger da vi har begrenset økonomisk handlingsrom til å foreta nye.

2.4.1 Eksisterende utredninger

Følgende utredninger ble utarbeidet og vedtatt i 2019:

- Styringsdokument for kommunesammenslåing
- Plan for helse og omsorg: Mij lip dáppe Jasska ájnegasj Dievnastusá – Vi e' her - Trygge individuelle Tjenester
- Plan for kultur og frivillighet – Mij lip dáppe, aktan ja mihá, Vi e' her, sammen og stolte.
- Plan for næring.
- Plan for oppvekst og undervisning: Mij lip dáppe Moattebelakvuohhta - avtaárvvusasjvuohhta – vejulasjvuoda, Vi e' her - Mangfold - likeverd – muligheter.

Folkehelseoversikt: Oversiktsdokumentet for faktorer som påvirker helsetilstanden i befolkninga vil være et viktig kunnskapsgrunnlag. Det vil også fremmes en analyse som både viser utslipp av klimagasser fra ulike sektorer i kommunen, og klimafotavtrykket fra kommunens egen virksomhet. Det vil foretas en vurdering av videre utredningsbehov underveis i planprosessen. Alle innspill til planprogrammet fra statlige og regionale myndigheter vil da gjennomgå på nytt for å sikre at nasjonale og fylkeskommunale retningslinjer og veiledere blir vurdert.

2.4.2 Mulig behov for nye utredninger:

- Utvelgelse av de av FNs bærekraftsmål som er viktigst og mest aktuelle for oss.

3 Framdrift, medvirkning og organisering

Offentlig høring og ettersyn av kommuneplanens samfunnsdel vil bli sendt ut til offentlige instanser, næringslivet, nabokommuner samt lag og foreninger. Invitasjon til å komme med innspill vil bli annonsert på kommunens hjemmeside, sosiale medier etc.

Vi legger opp til flere møter for å presentere og diskutere innholdet i kommuneplanen. Det er viktig å nå grupper som næringsdrivende, lag og foreninger, ungdom, innvandrere, personer med funksjonsnedsettelse og andre innflyttere. Det vil bli avholdt minst et ordinært infomøte i høringstiden. Det legges opp til temavise innspillmøter.

Medvirkning for barn og unge skal skje gjennom ungdomsrådet, oppgaver i skolene og aktiviteter i barnehagene. Pedagoger, FAU og foreldre skal inviteres til møter om oppvekst og unge foreldres situasjon. Barn og unges representant i plansaker vil være delaktig og bidra til at alle blir hørt i planprosessen.

For samiske interessegrupper; det utelukkes ikke konsultasjoner om samfunnsdelen.

Før planforslaget utarbeides er det ønskelig med et åpent folkemøte som fungerer som kick-off for medvirkning. Møtet kan legges til Ulvsvåg, og det kan settes opp transport.

Måned	Des 21	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug
Aktivitet									
Vedta planprogram									
Videreutvikle kunnskapsgrunnlag									
Gjennomgang regionalt planverk									
Utarbeide forslag til samfunnsdel									
Regionalt planforum									
Åpent folkemøte i Ulvsvåg									
Medvirkning og eventuell konsultasjon									
Behandling i eldreråd, ungdomsråd og råd fh.									
Offentlig høring og ettersyn									
Endelig planvedtak									

Formannskapet er styringsgruppe for planarbeidet. Kommunedirektør er ansvarlig for framdrift, utredninger og saksforberedelser.

En arbeidsgruppe for planarbeidet tiltres av arealplanlegger, deltakere fra næring, helse og omsorg, folkehelse, lulesamisk rådgiver, oppvekst, kultur og andre etter behov.

Arbeidsgruppen kan etablere referansegrupper etter behov. Aktuelle deltakere er næringsutvikling, folkehelse, kultur, kulturskolen, frivillighet, oppvekst, helse/omsorg og tekniske tjenester, samt servicekontor (beredskap). Eksterne deltakere kan være næringslivet, frivillig sektor, kirke og trossamfunn samt kultur, friluftsliv og idrett.

Kommunevåpenet til Hábmera suohkan - Hamarøy kommune tatt i bruk 1. januar 2020 og viser et svanepar. Det er inspirert av helleristninger på Korsnes.

FNs bærekraftsmål – det syttende målet er samarbeid, internt så vel som med eksterne, for å nå de andre seksten målene. Målenes tidshorisont er til år 2030, noe som passer godt med samfunnsdelens virkeperiode.